

Publicat a *CONGRÉS D'ARQUITECTURA 2016* (<https://congresarquitectura2016.org>)

Inici > El paisatge: usos, transformació, recursos naturals i espais periurbans. Segona jornada del Simposi de Sòl No Urbanitzable

---

El paisatge: usos, transformació, recursos naturals i espais periurbans. Segona jornada del Simposi de Sòl No Urbanitzable

© Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC)

Àmbit:

Publicat:

18 octubre 2016

La Sala El Torín d'Olot va acollir el passat 14 d'octubre la segona de les tres jornades del I Simposi sobre Sòl No Urbanitzable (SSNU), que organitza la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) dins els actes del Congrés d'Arquitectura 2016.

Aquesta segona jornada va centrar la seva atenció en el paisatge que es troba en el sòl

no urbanitzable: espais naturals que han quedat al marge de la influència humana, els espais rurals transformats d'una manera poc artificialitzadora per a l'aprofitament dels recursos naturals mitjançant l'agricultura o la ramaderia, i els espais periurbans on es barregen utilitzacions urbanes amb usos rurals i amb espais lliures que en un futur haurien de formar part de la ciutat.

L'alcalde d'Olot, Josep M Corominas, va obrir la jornada juntament amb la delegada de la Garrotxa-Ripollès del COAC, Neus Roca. L'arquitecte Xavier Canosa va donar peu als tres ponents del matí. Abans però va reflexionar sobre la relació que tenim amb el paisatge. Va explicar que aquesta relació requereix una intenció en la mirada, ja que projecta emocions; una mirada que pot ser imposada, implicada, crítica, en trànsit, on hi conviuen, alhora, molts canvis en molt poc temps que han afectat la relació del territori. Canosa va dir que considera que s'ha de tenir una mirada a escala territorial i local, i s'ha de poder donar directrius a partir de les preguntes que ens fem, com per exemple què volem aportar a la relació entre l'home i el paisatge.

El primer ponent va ser el professor de geografia de la Universitat Pompeu Fabra i coordinador del grau en Global Studies de la Universitat d'Arizona (EUA) Antonio Luna, amb la conferència Paisatges Implicats, geografies hiperconnectades. Luna va parlar del reaprofitament dels espais abandonats per a noves activitats econòmiques en àmbits no urbans. Va reivindicar que ja no es pot dividir el territori en espai rural i espai urbà perquè hi ha moltes activitats de caràcter urbà que se situen en el sòl no urbanitzable. També va exposar que s'ha de treballar amb la geografia emocional (espais viscuts, espais sentits), perquè hi ha una vinculació amb el territori. Per això, s'ocupen edificis abandonats i se'ls hi dona un nou ús.

Seguidament, Juli Esteban, arquitecte i doctor Honoris Causa de la Universitat Politècnica de Catalunya, va fer una lliçó magistral sobre El paisatge des del planejament territorial. Va fer tota una diagnosi sintètica de la legislació territorial i urbanística des de l'any 1983 fins a l'actualitat. Va exposar que s'ha de llegir el territori a través de totes les manifestacions possibles, inclús la del paisatge. Va explicar que la llei diu com han de ser els plans i que es podria traduir en tres capes: sistema d'espais oberts (Biodiversitat, aqüífers, activitats agràries), sistemes d'assentaments (ocupació de sòl, usos bàsics: habitatge i activitat econòmica, transport públic) i sistema d'infraestructures de mobilitat (xarxa viària, xarxa ferroviària, ports, aeroports, logística).

La tercera conferència va anar a càrrec de Pere Sala, coordinador de l'Observatori del Paisatge, amb Paisatge i sòl no urbanitzable. Sala va demanar que hem d'aprendre a llegir el paisatge i a rellegir-lo fins que es vegi com s'ha de tractar el sòl no urbanitzable?. Va comentar que s'ha de posar al mateix nivell la protecció, la gestió i l'ordenació, ja que el paisatge és un bé comú. Va exposar que l'impacte en el paisatge no és només visual, sinó també identitari, cultural, etc. Segons la seva opinió, la societat reclama qualitat, coherència en el territori i obliga a repensar de dalt a baix què es pot fer i què no es pot fer.

A la taula rodona, s'hi va afegir Joan Hugas, director de la Xarxa de carreteres de la Diputació de Girona, qui va reivindicar la necessitat de fer un catàleg de carreteres paisatgístiques, igual com les que tenen els Estats Units d'Amèrica o Noruega. També va evidenciar que falta una Llei de Camins que defineixi els que s'han de preservar,

senyalitzar o quins punts poden tenir miradors. Va concloure que sense miradors ni itineraris el paisatge no existeix.

La tarda, que va ser conduïda per l'arquitecta i membre de la Comissió Tècnica del Simposi Anna Albó, va començar amb l'experiència de Jordi Bellmunt, arquitecte que forma part de l'organització del Premi Internacional del Paisatge Rosa Barba. Bellmunt va explicar temes clau per fer un pas endavant per a una nova perspectiva del disseny del paisatge. Segons ell, s'ha de buscar nous camins per a una valoració renovada del disseny del paisatge.

L'arquitecte Xavier Carceller, cap del Servei de Planificació de l'Entorn Natural del Departament de Medi Ambient i cap del Servei de Plans i Programes del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, va relatar que hi ha diverses formes i modalitats jurídiques per a la protecció dels valors naturals i paisatgístics del territori, i que a Catalunya l'instrument més utilitzat per establir l'ordenació interna dels espais naturals protegits i desplegar el seu règim específic de protecció és el pla especial, que es caracteritzen per la seva flexibilitat i multifuncionalitat. Carceller també va explicar que amb la Llei d'Espais Naturals de 1985 es va crear la figura dels plans especials de protecció del medi natural i del paisatge, tot i que la majoria d'aprovats ho han estat en el marc del desenvolupament i l'aplicació del Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), aprovat el 1992. També va reflexionar que aquests plans s'han quedat "defensius" i per tant, insuficients. Segons ell, els espais no han tingut capacitat de gestió (atribucions i mitjans). Va evidenciar la problemàtica amb l'encaix del plantejament general, la dificultat d'articulació dels plans, la rigidesa excessiva, entre altres qüestions.

Seguidament, Jordi Callbetó del despatx CAVAA i Marta Serra de CÍCLICA van explicar les seves experiències sobre els Reptes d'intervenció en els espais hortícoles: comunitat, cicle de l'aigua i materialitat. Els dos ponents com a redactors del projecte Sistema de Reg a les Hortes Termals de Caldes de Montbui van descriure els antecedents, la identificació del problema (l'accessibilitat, manca d'aigua, aigua contaminada...), la metodologia que van utilitzar per decidir els criteris d'intervenció, i quines accions i instruments van fer servir. Amb aquesta actuació han aconseguit la reapropiació de l'espai públic, el que abans era un darrere pel poble, ara és un davant on la gent en gaudeix.

L'arquitecte Joan Falgueras, actual responsable d'arquitectura i espai públic de l'Ajuntament de Figueres, va fer una classe magistral de reflexió de què és paisatge a partir del seu neguit, i en relació a la visió de la gent envers el paisatge. Aquesta reflexió la va fer a partir de l'estudi de dos àlbums de fotografies de la penúltima dècada del segle XIX, complementats amb algunes pintures de paisatge. Ho va analitzar sobre la indèstria relació que es dona històricament entre les infraestructures, l'activitat productiva, la vegetació, l'aigua i l'ordre geomètric de l'espai, posant en relleu que tant les infraestructures com l'arbrat poden ser alfabetos d'un paisatge en contínua reinvençió, tot defensant front de mimetismes d'aparença la franquesa i el rigor de l'estructura de l'arquitectura i del territori.

La darrera intervenció va anar a càrrec de Miquel Batlle, del despatx d'arquitectura Michèle-Miquel, que va exposar com ells treballen entre l'espai urbanitzable i el no urbanitzable: on en un costat es pot fer tot i l'altre costat no es pot fer res. Va destacar el

projecte Parc de les Aigües de Figueres: un parc que ja existia i on s'havia de realçar la singularitat del lloc; reapropiar el territori.

Aquesta segona jornada donarà peu a la tercera i última, que tindrà lloc el ^[1]divendres 21 d'octubre ^[1] a l'Auditori Josep Irla de la Seu de la Generalitat de Catalunya a Girona ^[1]. En total, seran tres dies on més de trenta professionals, entre els quals trobem arquitectes, urbanistes, paisatgistes, geògrafs, posaran sobre la taula l'estat de la qüestió dels dos grans blocs que tracta el simposi. Un espai que ha de servir per fer preguntes sobre el futur d'aquesta tipologia de sòl i com ha d'afrontar les transformacions que se li ha d'aplicar amb una nova normativa.

El Simposi de Sòl No Urbanitzable ha estat organitzat per la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC), i compta amb el suport de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona, els Ajuntaments de Girona, Figueres i Olot, l'Observatori del Paisatge, i la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot.

Source URL: <https://congresarquitectura2016.org/ca/content/el-paisatge-usos-transformaci%C3%B3-recursos-naturals-i-espais-periurbans-segona-jornada-del>

Links

[1] <http://congresarquitectura2016.org/ca/content/simposi-sobre-sòl-no-urbanitzable-bloc-3-conclusions-i-reflexions>